

Warszawa, dnia 24 lipca 2019 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Pacjenta

Bartłomiej Chmielowiec

RzPP-DZP-WRII.420.18.2019

Pan

gen. Jacek Kitliński

Dyrektor Generalny Służby Więziennej

ul. Rakowiecka 37a

02-521 Warszawa

Jednym z priorytetów Rzecznika Praw Pacjenta jest ochrona zdrowia psychicznego, które jest fundamentalnym dobrem osobistym każdego człowieka. W 2019 roku przypada 25. rocznica uchwalenia ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, w związku z czym Rzecznik Praw Pacjenta dokonuje analizy jej zapisów, praktycznych aspektów ich funkcjonowania. Mając na uwadze powyższe, w trosce o zapewnienie odpowiedniej realizacji praw osób z zaburzeniami psychicznymi, na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta¹, zwracam się do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji w poniżej przedstawionym zakresie.

Stosowanie przymusu bezpośredniego jest jednym z obszarów, który wymaga szczególnej troski i uwagi. Stanowi on ingerencję w sferę nietykalności cielesnej, jest formą ograniczenia wolności w celu ochrony określonych dóbr, dlatego też powinien przebiegać w granicach obowiązujących przepisów prawa, z zachowaniem szczególnej dbałości o dobro pacjenta. Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego², przymus bezpośredni wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, przy wykonywaniu czynności przewidzianych w ustawie, można stosować tylko wtedy, gdy przepis niniejszej ustawy do tego upoważnia albo osoby te:

¹ Dz.U. z 2019 r., poz. 1127.

² Dz.U. z 2018 r. poz. 1878.

- 1) dopuszczają się zamachu przeciwko:
 - a. życiu lub zdrowiu własnemu lub innej osoby lub
 - b. bezpieczeństwu powszechnemu, lub
- 2) w sposób gwałtowny niszczą lub uszkodzają przedmioty znajdujące się w ich otoczeniu, lub
- 3) poważnie zakłócają lub uniemożliwiają funkcjonowanie zakładu leczniczego udzielającego świadczenia zdrowotnego w zakresie psychiatrycznej opieki zdrowotnej, innego zakładu leczniczego lub jednostki organizacyjnej pomocy społecznej.

Zgodnie z brzmieniem art. 18 ust. 9, w tych przypadkach jednostki systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne, Policja, jednostki Służby Więziennej oraz Państwowa Straż Pożarna są obowiązane do udzielania lekarzowi, pielęgniarce lub kierującemu akcją prowadzenia medycznych czynności ratunkowych pomocy na ich żądanie. Mając na uwadze te zapisy, zwracam się do Pana Dyrektora z prośbą o udzielenie informacji na temat ich praktycznej realizacji przez podległych Panu funkcjonariuszy.

Niezwykle ważne w tym kontekście wydają się być umiejętności i znajomość specyfiki zaburzeń psychicznych oraz zachowań osób nimi dotkniętych, istotne zatem jest pytanie o sposób przygotowania funkcjonariuszy do realizacji tego zadania oraz ujęcia takiej tematyki w trakcie organizowanych dla nich szkoleń. Kolejnym ważnym aspektem jest napotykanie ewentualnych trudności w realizacji tego zadania, ich rodzajów oraz częstotliwości występowania, a także podejmowanych działaniach naprawczych. Dodatkowo, być może w ocenie Pana Dyrektora istnieją obszary wymagające poprawy w zakresie postępowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi i współpracy z podmiotami leczniczymi, tak, by jeszcze bardziej efektywniej realizować zadania w tym zakresie.

Będę zobowiązany za przedstawienie informacji w przedmiotowej sprawie. Uzyskanie odpowiedzi na powyższe pytania od wszystkich służb zobowiązanych do udzielania pomocy przy stosowaniu przymusu bezpośredniego umożliwi Rzecznikowi Praw Pacjenta całościową analizę tego zagadnienia oraz stanowić może podstawę do podejmowania kolejnych inicjatyw mających na celu wypracowanie rozwiązań usprawniających proces udzielania pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi.

Z poważaniem
RZECZNIK PRAW PACJENTA
Bartłomiej Chmielowiec